

Jak nie kochać jesieni...

Jak nie kochać jesieni, jej babiego lata,
Liści niesionych wiatrem, w rytm deszczu
tańczących.
Ptaków, co przed podróżą na drzewach
usiadły,
Czekając na swych braci, za morze lecących.

Jak nie kochać jesieni, jej barw
purpurowych,
Szarych, żółtych, czerwonych, srebrnych,
szczerozłoty.
Gdy białą mgłą otuli zachodzący księżyc,
Kojąc w twym słabym sercu, codzienne
zgrzyzoty.

Jak nie kochać jesieni, smutnej, zatroskanej,
Pełnej tęsknoty za tym, co już nie powróci.
Chryzantemy pobieli, dla tych, których nie ma.
Szronem łąki maluje, ukoi, zasmuci.

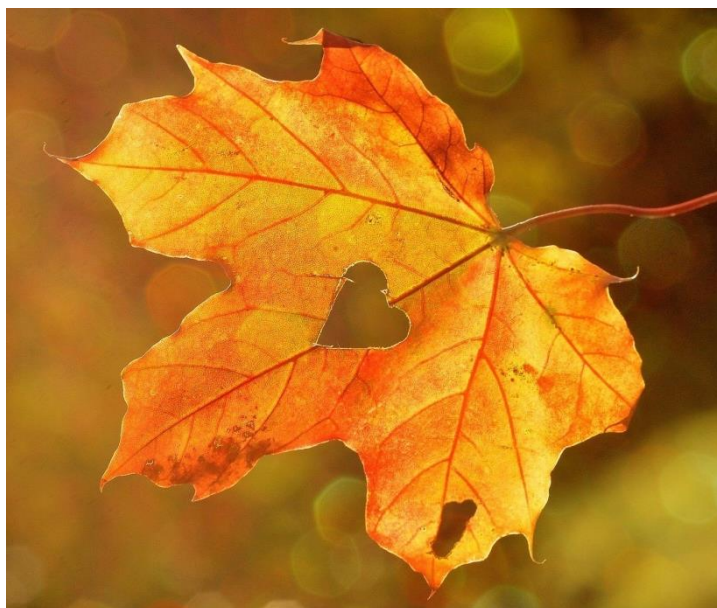
Jak nie kochać jesieni, siostry listopada,
Tego, co królowanie blaskiem świec rozpocznie.
I w swoim majestacie uczy nas pokory.
Bez słowa na cmentarze wzywa nas corocznie.

Tadeusz Wywrocki

W tym numerze warto przeczytać:

Ciekawostki o jesieni – s. 2
Barwy ciepłe i zimne – s. 3
Ciekawostki o jesieni, c.d. – s. 3
Zagadki o jesieni – s. 4
Dary jesieni – s. 5
Opis jesiennego liścia – s. 5
Dzień Zmarłych – s. 5

Co się działo w szkole? – s. 6 - 8
Angielski – s. 9 – 10

Ciekawostki o jesieni

Polska złota jesień – jest jedną z najpiękniejszych pór roku. Dowiedz się dlaczego liście zmieniają swój kolor, kiedy przypada pierwszy dzień jesieni oraz przeczytaj ciekawostki o tej porze roku.

Pierwszy dzień jesieni.

Za jesień klimatyczną przyjmuje się okres w roku następujący po lecie, w którym średnie dobowe temperatury powietrza wahają się pomiędzy 15 a 5 °C. Jesień astronomiczna rozpoczyna się od równonocy jesiennej, która trwa aż do przesilenia zimowego, co na półkuli północnej oznacza okres pomiędzy 23 września 22 grudnia.

Dlaczego liście zmieniają swój kolor?

Zastanawialiście się dlaczego na jesień liście zmieniają kolor? Odpowiedź jest prosta. W tej porze roku dzień staje się coraz krótszy, a co z tym idzie a słońce świeci coraz krócej. Do drzew dociera mniejsza ilość promieni słonecznych, a co z tym rozkładanie chlorofilu. Jego miejsce zajmują inne barwniki - żółte i pomarańczowe.

Zima może być mroźna i będzie brakowało wody, która zamrznie. Aby rośliny nie zginęły, muszą udać się na spoczynek. Mniejsze rośliny usychają, pozostawiając żywe nasiona, często też części podziemne, np. korzenie, cebulki. Zaś drzewa odrzucają tylko najdelikatniejsze części – liście. Zanim to się jednak stanie, rośliny odzyskują to, to co najcenniejsze, zielony barwnik. Soki odpływają do z liści do korzeni, dlatego najpierw liście tracą swoją zieloną barwę, a później więdną. Wiosną z nasion wyrosną nowe rośliny, z żywych korzeni – nowe łodyżki i liście. Drzewa też wypuszczają nowe liści, wykorzystując do tego zgmagazynowane w korzeniach soki.

Dopasuj liść do owocu.

Barwy ciepłe i zimne

Jesień uwielbia bawić się kolorami, w szczególności kolorami ciepłymi.

Co roku liście zmieniają kolor do przepięknych odcieni **żółtego, pomarańczowego, czerwonego, fioletowego i brązowego.**

Kolory dzielą się na ciepłe i zimne. **Barwy ciepłe** to te, które kojarzą się nam z ciepłem, czyli żółty, pomarańczowy, czerwony i pochodne. **Tonacje zimne** to odcienie niebieskiego i zielonego, a także fiolet. **Czerń i biel** to barwy neutralne ale również mają wpływ na nasze funkcjonowanie.

Podajemy poniżej propozycje zabaw plastycznych:

- narysujcie kształt liścia i wypełnijcie jego kontur ciepłymi barwami;
- pozbierajcie liście o różnych kształtach, zaszuscie. Naklejcie na kartkę liście i wyczarujcie, dorysujcie postaci, zwierzątka;
- zaszuszone liście pomalujcie ciepłymi barwami farbek plakatowych i odbijcie na białej kartce;

- narysujcie na kartce twarz kobiety, a włosy wykonajcie z pozbieranych zaszuszonych liści.

Ciekawostki o jesieni – c.d.

1. Po lecie to okres przejściowy między latem i jesienią. Podczas tej pory przejściowej średnie dobowe temperatury osiągają wartość od 15 do 10 stopni Celsjusza.
2. Kolejnym znakiem rozpoznawczym, że nadeszła jesień są opadające liście. Drzewa otrzymują sygnał do ich zrzućenia, gdy dzień staje się krótszy. Wtedy między liściem a gałązką powstaje przegroda, która ogranicza dopływ wody. W wyniku tego procesu liść usycha i opada poprzez podmuch wiatru.
3. Symbolem tej pory roku są kasztany i żołędzie. W przedszkolach dzieci często są zabierane na spacer, aby je zbierać i robić z nich ludziki. Istnieją jadalne owoce kasztana. Udowodniono także, że posiadają one zdolność pochłaniania szkodliwego promieniowania.
4. Jesień to także znak dla ptaków, że pora odlecieć do ciepłych krajów. Większość ptaków odlatuje już w sierpniu. Powód jest prosty - brak wystarczającej ilości pożywienia zimą, a także zbyt niska temperatura panująca zimą.
5. Jesień to czas, kiedy również ludzie przygotowują się do zimy poprzez gromadzenie zapasów. Wszystkie produkty, które urosły i dojrzały latem są przetwarzane i przygotowywane do przechowywania. Wykopywane są w końcu września ziemniaki, buraki, marchew a w lasach zbiera się grzyby, których największa różnorodność występuje właśnie jesienią.
6. Jesień to także dożynki - Święto Płonów. Jest to ludowe święto połączone z obrzędami za ukończenie zniw i prac polowych.

Zagadki o jesieni

1. Jest to okres niewesoły, No, bo trzeba iść do szkoły. Żółkną już na drzewach liście. Teraz pytam – odgadliście?	2. On zielony kolor miewa. Jest na kwiatkach i na drzewach.
3. Owoc drzewa to zdrewniały. Nie jest duży, a wręcz mały. Z iglastego drzewa spada. Ten, kto odgadł – odpowiada.	4. Jej owoce są czerwone, Kiścią piękną połączone. Z niej korale ma dziewczyna. Co to jest? – to.....
5. Kiedy już nadjedzie jesień, Znajdź je w parku i włóż w kieszeń. Szczęście przynieść bowiem mogą, Dzieci z nich zabawki robią.	6. To marchewki i ziemniaki, Pomidory i buraki. Cóż zagadka ta ukrywa? Odpowiedzią są ...

Dary jesieni

Jesień to piękna pora roku. Spójrzcie w jaki sposób możecie ozdobić swoje okno w pokoju lub kuchni. Potrzebujecie do tej pracy szablon, bibułę w różnych kolorach, nożyczki, klej, kredki i sporo cierpliwości.

W ten cudowny czas liście tańczą na wietrze, a wiatr delikatnie rozwiewa chmury na kołyszac równocześnie drzewa. Liście szybując w powietrzu upiększają świat, który płonie barwami jesieni.

Jesienne owoce to przede wszystkim jabłka – czerwone, złociste, występujące w wielu odmianach i doskonale nadające się do ciast i deserów, przekąsek, a także jesiennych przetworów.

Jeszcze większe pole manewru w kuchni dają nam jesiennie warzywa. Wśród nich królują przede wszystkim dynia, brokuły oraz kalafior. Jesień większości z nas kojarzy się niebie także z ziemniakami, z których możemy przygotować rozgrzewające i treściwe dania w sam raz na chłodniejsze dni.

Ryż z jabłkami i cynamonem, czyli deser z darów jesieni. To wspaniały sposób, aby wykorzystać wyśmienite owoce jesienne. Ryż najlepiej ugotować w mleku w proporcjach 1 do 1, a następnie piec w piekarniku przez około 25 minut z dodatkiem pokrojonych jabłek i cynamonu. Zaledwie pół godziny wystarczy, aby przygotować przepyszną przekąskę dla siebie i Twojej rodziny.

Wymieniając najwspanialsze dary jesieni, zwykle na jednym z pierwszych miejsc umieszczamy dynię. Z tego wspaniałego warzywa możesz przygotować wyśmienitą zupę. Wystarczy dynia, marchew, cebula, kilka ziemniaków, czosnek, imbir, zioła oraz sól i pieprz, a powstanie pyszny obiadowy krem!

Pamiętaj, że zanim warzywa trafią do garnka, powinny się upiec lub należyć je przesmażyć na oleju. Później trzeba warzywa

zalać wywarem z bulionu, gotować 25 minut, po czym wszystkie w zupie blenderem zmielić. Wówczas **zupa krem z dyni** wyjdzie idealnie!

Opis jesiennego liścia

Przyjrzyj się liściowi kasztanowca i uzupełnij jego opis. Skorzystaj z przymiotników wybranych z ramki. Przepisz opis do zeszytu z j. polskiego i pokaż swojej pani. Na pewno będzie zadowolona!

Słowa pomocnicze:

duży – mały • większych - mniejszych • różnego – jednakowego • grubego – cienkiego • krótkiego – długiego • czarną – żółtą • czerwoną – niebieską • jesiennych – wiosennych • piękny - brzydki

Jesienny liść kasztanowca jest (jaki?) .... Kształtem przypomina ..... Składa się z (jakich?) .... listków (jakiego?) .... kształtu. Listki są przyłączone do (jakiego?) .... i .... ogonka. Jesienią liść zmienia swój kolor. Przybiera barwę pomarańczową, (jaką?) .... , brązową, a czasem (jaką?) .... Z (jakich?) .... liści kasztanowca można zrobić (jaki?) .... bukiet.

Dzień Zmarłych

Klasa I a na cmentarzu

Czy jest Święto Zmarłych?

Zaduszki, czyli Dzień Zaduszny, obchodzimy 2 listopada – i warto pamiętać, że to właśnie Zaduszki są Świętem Zmarłych, a nie święto Wszystkich Świętych, przypadające na 1 listopada.

Jakie Państwa obchodzą Święto Zmarłych?

Jest obchodzone głównie w Meksyku i Ameryce Centralnej, lecz zakorzeniło się również w wielu miejscowościach w USA, i gdziekolwiek osiedlili się Meksykanie i emigranci z Ameryki Centralnej.

Jak obchodzone jest Święto Zmarłych na świecie?

31 października rozpoczyna się właściwe świętowanie. W domach składane są ofiary dla zmarłych w postaci jedzenia i picia. Dusze, które zstępują na ziemię, są bowiem bardzo głodne. Przygotowywane są małe ołtarze z wizerunkami świętych, ozdobione kwiatami.

Jaka jest różnica między 1 a 2 listopada?

Dzień Wszystkich Świętych jest obchodzony 1 listopada przez katolików i kojarzy się z odwiedzaniem grobów najbliższych. 2 listopada przypada Dzień Zaduszny.

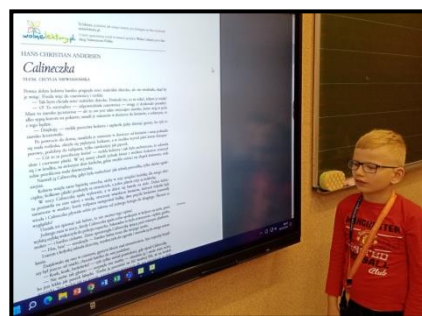
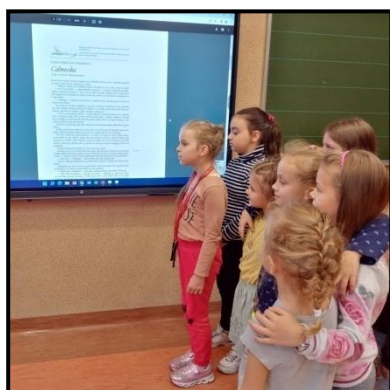
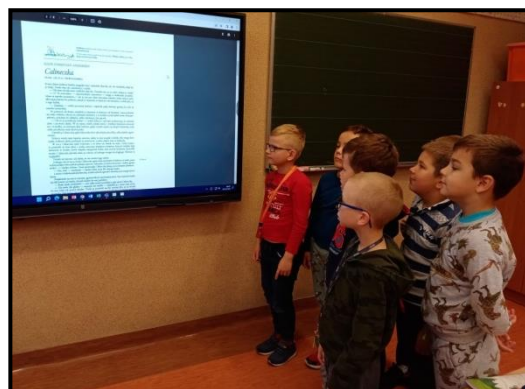
ROZPOCZĘCIE ROKU SZKOLNEGO

Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego **2022/2023** odbyło się wyjątkowo tylko dla uczniów klas I i ich rodziców w auli szkolnej. Pierwszaki zostali miło powitani przez panią dyrektor Beatę Szymańską, natomiast uczniowie klas III wraz z wychowawcami przygotowali krótką część artystyczną. Na koniec wspólnie zaśpiewali piosenkę, która z pewnością dodała otuchy nowym uczniom naszej szkoły. Spotkanie prowadzili – Zuzanna Januszewska i Szymon Nowak z klasy piątej.

OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ GŁOŚNEGO CZYTANIA

O dobroczynnym wpływie czytania nie trzeba specjalnie pisać. Uczniowie klasy Ib poznają dopiero literki i powolutku wchodzą w świat czytelnictwa. Czytanie tekstów przez inne osoby, nie zastąpi oczywiście całkowicie samodzielnego czytania. Jednak może być świetnym uzupełnieniem. Słuchanie tekstu czytanego przez nauczyciela super stymuluje wyobraźnię, poprawia koncentrację, uczy skupienia. Rozwija zdolności językowe, generalnie po prostu świetnie robi na rozwój mózgu, pod wieloma względami.

Właśnie 29.09.22 r. w ramach Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania uczniowie klasy Ib z zapartym tchem słuchali baśni H.Ch. Andersena pt. „Calineczka”. Następnie wypełniali quiz sprawdzający zapamiętaną treść i kolorowali postaci z baśni.

PASOWANIE UCZNIÓW KLAS PIERWSZYCH

- Czy są tu na jakieś przedszkolaki?
- Nie!
- Czy są tu na sali ponuraki?
- Nie!
- A kto tu jest?
- Pierwszaki!

Dnia **14 października 2022 r.** odbyła się w naszej szkole uroczystość pasowania na ucznia. Jest to szczególny dzień, który na długo pozostanie w pamięci każdego ucznia klasy pierwszej. W tym dniu dzieci zostały oficjalnie przyjęte do grona uczniów szkoły. Podczas uroczystości pierwszoklasiści pokazali, że potrafią pięknie śpiewać i recytować wiersze. Najważniejszą częścią uroczystości, na którą wszyscy czekali było ślubowanie oraz pasowanie wielkim ołówkiem przez Dyrektora Szkoły - Beatę Szymańską. Pierwszaki głośno i z przekonaniem przyrzekały być dobrymi i pilnymi uczniami oraz rzetelnie wypełniać swoje obowiązki, o czym przypominają im będą otrzymane dyplomy. Wszystkim pierwszoklasistom w tak ważnym dla nich dniu życzymy wielu sukcesów na nowej drodze obowiązków szkolnych.

SPOTKANIE Z WIESŁAWĄ PYRCZ

W październiku klasy I wraz z innymi klasami wybrały się do auli szkoły na spotkanie z Wiesławą Pyrcz. **Wiesława Pyrcz** z d. Dybich jest absolwentką Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy (obecnie Uniw. K. Wielkiego). Mieszka w Dolaszewie w gminie Szydłowo, pow. pilski. Przez większą część pracy zawodowej związana była z Zespołem Szkół w Starej Łubiance, gdzie pracowała jako bibliotekarz. Ukończyła również Szkołę Animatorów Edukacji Ekologicznej – Natura 2000, a zdobytą tam wiedzę wykorzystuje podczas spotkań z dziećmi. Oprócz pracy bibliotekarskiej zajmowała się promocją zdrowia dzieci i młodzieży. Píše wiersze

edukacyjne o zdrowiu i o przyrodzie. Inspiracje do ich pisania czerpie właśnie z pracy z dziećmi oraz zamiłowań i zainteresowań przyrodniczych. Do tej pory ukazały się cztery książki jej autorstwa zatytułowane „**Recepta na zdrowie**”, „**Wiersze, które uczą przyrody**”, „**O misiach i o niedźwiadkach**” oraz „**Urodziny biedronki i inne wiersze o przyrodzie**”. Obecnie jako emerytowana nauczycielka spotyka się z dziećmi w przedszkolach i szkołach. Czyta im swoje wiersze i opowiada o tym jak powstawały jej książki. Po spotkaniach pełnych miłych przeżyć i pozytywnych emocji zawsze twierdzi, że właśnie dla takich chwil warto pisać dla dzieci.

School in the autumn

1. Read and remember. Przeczytaj i zapamiętaj.

<i>pencil case</i> piórnik	<i>pencil</i> ołówek	<i>pen</i> długopis	<i>ruler</i> linijka	<i>rubber</i> gumka
<i>glue</i> klej	<i>scissors</i> nożyczki	<i>pencil sharpener</i> temperówka	<i>crayons</i> kredki	<i>schoolbag</i> plecak

2. Guess the words and complete the sentences. Zgadnij słowa i uzupełnij zdania.

1. This is my ..... . (*n i e c p l*)

2. This is my ..... . (*r l e r u*)

3. This is my ..... . (*i p n e l c s c e a*)

4. This is my ..... . (*u b r r e b*)

5. This is my ..... . (*n p l i e c h a p r r e s n e*)

3. What's in your schoolbag? Draw, colour and write. Co jest w Twoim plecaku? Narysuj, pokoloruj i napisz.

	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

4. Correct the sentences. Popraw zdania zgodnie z prawdą o Twoich rzeczach.

My pencil case is green and yellow.

.....

My schoolbag is red and orange.

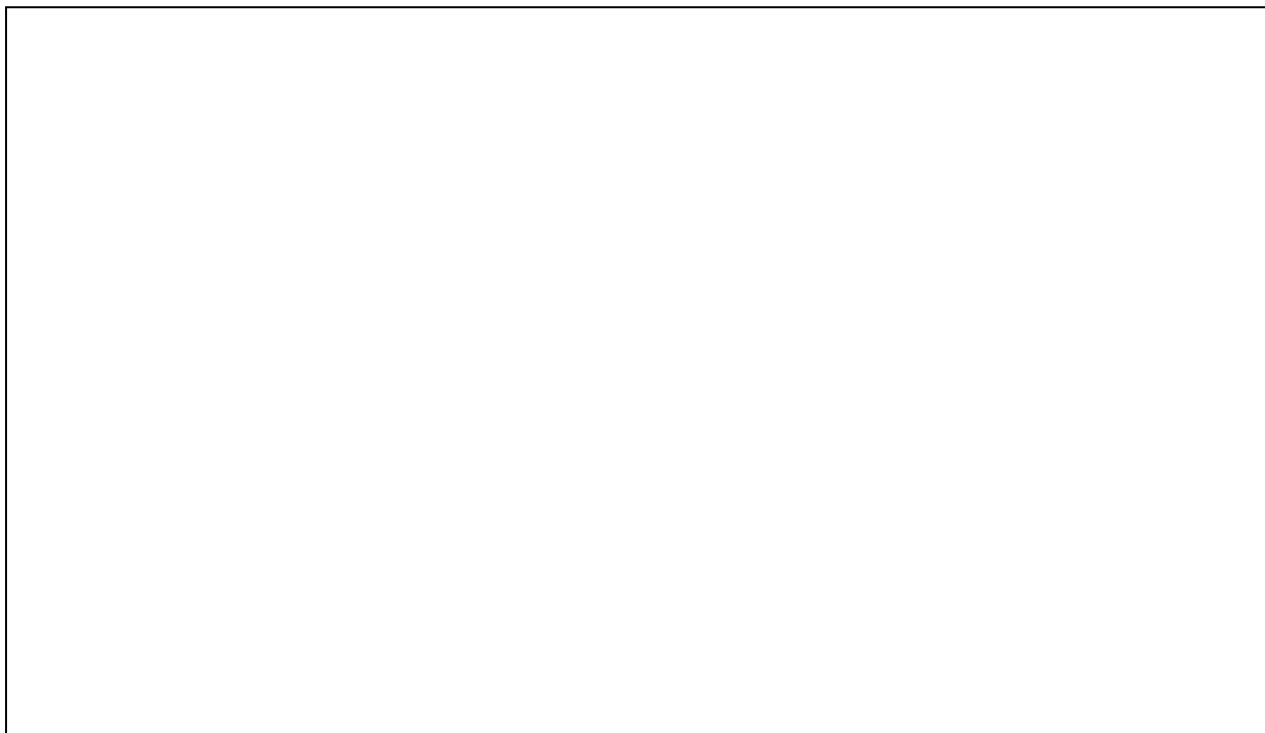
.....

I have got twelve crayons.

.....

5. Read, draw and colour. Przeczytaj, narysuj i pokoloruj.

eight big balls, seven blue books, one brown schoolbag, six yellow bananas, five orange pencils, four small rubbers, three pink rulers, two green pencil cases, nine purple pens, four red apples, ten colourful crayons

Have a nice school year and just be happy :-)

<i>Siódemka z klasą</i> LISTOPAD 2022	ADRES REDAKCJI: SZKOŁA PODSTAWOWA NR 7 , AL. WOJSKA POLSKIEGO 45 64- 920 PIŁA OPIEKA REDAKCYJNA: A. Oleś REDAKCJA: A. Oleś, M. Kwaśniak, K. Janicka(j. angielski)
--	---